

بانک اطلاعاتی مستندات بیماری های عفونی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی در سال

۱۳۸۴

علی اصغر کلاهی*^۱، شاهرخ طهمورس زاده^۲، محمد رضا سهرابی^۳، مهدی بشارت^۴، مریم مرتضوی^۵، لطیف گچکار^۶

۱. متخصص پزشکی اجتماعی، دانشیار دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی

۲. دستیار پزشکی اجتماعی، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی

۳. متخصص پزشکی اجتماعی، استادیار دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی

۴. متخصص بیماری های عفونی و گرمسیری، استادیار دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی

۵. پزشک عمومی، معاونت پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی

۶. متخصص بیماری های عفونی و گرمسیری، استاد دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، مرکز تحقیقات بیماری های عفونی و گرمسیری

* نشانی برای مکاتبه: تهران، اوین- دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، دانشکده پزشکی، گروه پزشکی اجتماعی، تلفن ۸-۲۳۸۷۲۵۶۷، نامبر ۲۲۴۱۴۱۰۸،
kolahi@sbmu.ac.ir

دریافت مقاله: بهمن هشتاد و پنج پذیرش برای چاپ: خرداد هشتاد و شش

چکیده

سابقه و هدف: هدف این تحقیق جمع آوری و ایجاد بانک اطلاعاتی مستندات بیماری های عفونی، گرمسیری و انگلی منتشر شده در ۵ سال ۱۳۸۰ تا ۱۳۸۴ بود تا بتوان از آن برای تحلیل وضعیت حوزه بیماری های عفونی به منظور تعیین اولویت های بیماری های عفونی، گرمسیری و انگلی استفاده کرد.

روش کار: ابتدا واژه های مورد جستجو با استفاده از *International Classification of Diseases- 10 (ICD10)* مشخص شد. سپس مقالات منتشر شده در زمینه بیماری های عفونی، گرمسیری و انگلی از سال ۱۳۸۰ (۲۰۰۱) تا ۱۳۸۴ (۲۰۰۵) در بانک های اطلاعاتی *PubMed*، *Scopus*، *Iranmedex*، *Iranmedline* و *Sid*، مورد جستجو قرار گرفت. همچنین مقالات ارائه شده در کنگره های بیماری های عفونی، گرمسیری و انگلی، طرح های مصوب دانشگاه و پایان نامه های دوره پزشکی عمومی و دستیار انجام شده در زمینه بیماری های عفونی، گرمسیری و انگلی جمع آوری گردید. در نهایت منابع جمع آوری شده بر حسب موضوع دسته بندی شد.

یافته ها: بانک اطلاعاتی مستندات مربوط به بیماری های عفونی، گرمسیری و انگلی شامل ۵۱۰ (۱۴/۷٪) مقاله انگلیسی، ۷۹۸ (۲۳٪) مقاله فارسی، ۲۱۶۴ (۶۲/۳٪) خلاصه مقاله ارائه شده در کنگره های بیماری های عفونی، گرمسیری و انگلی، ۲۸۹ طرح پژوهشی مصوب دانشگاه و ۳۶۷ پایان نامه دستیار و دوره پزشکی عمومی انجام شده در دانشگاه در پنج سال گذشته (۱۳۸۰-۸۴) می شود؛ در کل این بانک دارای ۴۱۲۸ سند می باشد.

نتیجه گیری: منابع جمع آوری شده، یک تصویر کلی از بار بیماری های عفونی، گرمسیری و انگلی و سهم آن در سلامت، بار هر بیماری در بین بیماری های عفونی، گرمسیری و انگلی، فراوانی بیماری و عوارض، شدت، روند و فوریت آن را در کشور ارائه می دهد، تا امتیاز دهندگان عناوین پژوهشی با تکیه بر اطلاعات صحیح و یکسان بتوانند بدون تورش، امتیاز مناسب را تخصیص دهند.

واژگان کلیدی: بانک اطلاعاتی، مقاله، پایان نامه، طرح پژوهشی، بیماری های عفونی، گرمسیری و انگلی

مقدمه

صرف می کند. از سوی دیگر استفاده از تجربیات دیگران و نقاط قوت و ضعف مطالعات دیگر در تهیه و اجرای طرحهای تحقیقاتی اهمیت بالایی دارد و در بسیاری موارد جهت تعیین حجم نمونه و اجرای صحیح مطالعه نیاز به اطلاعاتی از مطالعات مشابه است.

آگاهی از مطالعات انجام شده در تهیه پیشنهادیه های تحقیقاتی و اجرای طرح های تحقیقاتی اهمیت فراوانی دارد. در هر مطالعه ای، اولین مسئله برای محقق و یا حمایت کننده مالی طرح، عدم دوباره کاری است. مطالعه بر روی زمینه هایی که قبلاً مورد مطالعه قرار گرفته اند، در بسیاری موارد علاوه بر هدر دادن منابع محدود پژوهش، زمان و توان محققین را نیز در راهی نامناسب

روش کار

ابتدا واژه های مورد جستجو با استفاده از International 10 Classification of Diseases-(ICD10) (۷) مشخص شد. سپس مقالات منتشر شده در زمینه بیماری های عفونی، گرمسیری و انگلی از سال ۱۳۸۰ (۲۰۰۱) تا ۱۳۸۴ (۲۰۰۵) در بانک های اطلاعاتی PubMed (۸)، Scopus (۹)، Iranmedex (۲)، Iranmedline (۳) و Sid (۶)، مورد جستجو قرار گرفت. مقالات منتشر شده در زمینه بیماری های عفونی، گرمسیری و انگلی در مجله های بیماری های عفونی و گرمسیری (۱۰)، پژوهش در پزشکی (۱۱) و پژوهنده (۱۲) به صورت دستی مورد بررسی قرار گرفت. همچنین مقالات ارائه شده در کنگره های بیماری های عفونی، گرمسیری و انگلی (۱۳ تا ۲۲)، طرح های مصوب دانشگاه و پایان نامه های دوره پزشکی عمومی و دستیاری انجام شده در زمینه بیماری های عفونی، گرمسیری و انگلی جمع آوری گردید. در نهایت منابع جمع آوری شده با استفاده از تقسیم بندی کتاب های مندل (۲۳)، بخش عفونی هاریسون (۲۴) و ICD10 (۷) بر حسب موضوع تنظیم گردید. این موضوعات شامل سندرم های کلینیکی ماژور (تب، عفونت های خون، عفونت های دستگاه تنفس فوقانی و تحتانی، عفونت های دستگاه ادراری، عفونت های داخل شکمی، عفونت های قلبی - عروقی، عفونت های دستگاه اعصاب مرکزی، عفونت های پوست و بافت همبند، عفونت های استخوان و مفاصل، عفونت های تناسلی و STI، عفونت های چشمی، هپاتیت ها و HIV/AIDS)، ویروس ها، کلامیدیا ها، مایکوپلاسما ها، باکتری ها، قارچ ها، پروتوزوا ها، کرم ها ، اکتوپارازیت ها، عفونت های بیمارستانی، عفونت در میزبانان خاص، عفونت های مرتبط با تروما و جراحی، ایمن سازی و سایر موارد بود. در نهایت مستندات بر حسب موضوع در زونکن های جداگانه قرار داده شد.

یافته ها

بانک اطلاعاتی مستندات مربوط به بیماری های عفونی، گرمسیری و انگلی شامل ۵۱۰ مقاله انگلیسی، ۷۹۸ مقاله فارسی، ۲۱۶۴ خلاصه مقاله ارائه شده در کنگره های بیماری های عفونی، گرمسیری و انگلی، ۲۸۹ طرح پژوهشی مصوب دانشگاه و ۳۶۷ پایان نامه دستیاری و دوره پزشکی عمومی انجام شده در دانشگاه در پنج سال گذشته (۸۴-۱۳۸۰) می شود. در کل این بانک ۴۱۲۸ سند را شامل می شود و بر حسب موضوع های سندرم های کلینیکی ماژور، ویروس ها، باکتری ها، قارچ ها، پروتوزوا، کرم ها، اکتوپارازیت ها (گال، شیش و میاز)، عفونت های بیمارستانی، عفونت در میزبانان خاص، عفونت های مرتبط با جراحی یا تروما و سایر طبقه بندی شده است. جدول ۱ توزیع مستندات را بر حسب موضوع و نوع سند نشان می دهد. ستون جمع در جدول ۱ مجموع مقالات را نشان می دهد. شکل مکتوب مستندات شامل ۵۱۰ مقاله انگلیسی، ۷۹۸ مقاله فارسی، ۲۱۶۴ مقاله کنگره، ۲۸۹ طرح تحقیقاتی و ۳۶۷ پایان نامه بود.

در صورتی که اطلاعی از مطالعات مشابه نداشته باشیم نگارش قسمت بحث مقالات همواره ناقص است و در ضمن نمی توان اطلاعات به دست آمده را به خوبی تحلیل کرد. امروزه بحث به کارگیری تحقیقات اهمیت زیادی داشته و گام اولیه آن، در دسترس بودن مطالعات است تا گروه های مختلف سیاستگذاران سلامت، پزشکان، محققان و دیگر گروه هایی که باید از تحقیقات استفاده کنند بتوانند با دسترسی به اطلاعات لازم، آنها را در زمینه های کاربردی به کارگیرند. همچنین در هنگام تصویب طرح ها، کارشناسان شورای پژوهشی و نیز هنگام بررسی مقالات ارسالی به مجلات، کارشناسان مجلات باید با بررسی متون از تصویب یا چاپ کارهای تکراری جلوگیری کرده و یا با بررسی مطالعات مشابه محققین را در اجرای مناسب طرح و یا تکمیل مقاله راهنمایی کنند.

هدف این مطالعه دسترسی به کلیه مستندات و مقالات درحیطه بیماری های عفونی، گرمسیری و انگلی منتشر شده در ۵ سال پیش بود که به منظور تحلیل وضعیت برای اجرای طرح پژوهشی تعیین اولویت های تحقیقاتی بیماری های عفونی و گرمسیری ضرورت داشت. برای نیل به این اهداف بانک های اطلاعاتی فراوانی به زبان انگلیسی در دسترس هستند که مقاله ها و سایر انواع مستندات را نمایه سازی می کنند. ولی برای ۹۰٪ از ۱۱۱ مجله علمی پژوهشی معتبر داخل کشور در حیطه زیست پزشکی (۱) با حدود ۷۰۰۰ مقاله در سال، امکان جستجو و بازیابی به صورت جامع و کامل وجود ندارد و بانک های اطلاعاتی موجود Parsmedline (۳)، Iranmedline (۲)، Iranmedex (۳) و Magiran (۵) و Sid (۶) نیز نه تنها این امکان را به صورت کامل فراهم نمی کنند بلکه مستندات آنها محدود به مقالات چاپ شده در مجلات می باشد.

هرچند کاربرد اصلی یافته های این طرح در حال حاضر تحلیل وضعیت موجود به منظور تعیین اولویت های پژوهشی بیماری های عفونی و گرمسیری است ولی خود مجموعه تهیه شده نه تنها می تواند مورد استفاده محققین، دستیاران و دانشجویان نیز قرار گیرد بلکه می توان با به روز کردن آن در آینده نیز مجدداً برای تعیین اولویت های پژوهشی مورد استفاده قرار داد. سایر تاثیرات ممکن شامل، امکان دسترسی سریع محققان، اساتید و دانشجویان به نتایج تحقیقات علمی در کشور، اطلاع رسانی در زمینه طرح های پژوهشی، به منظور جلوگیری از دوباره کاری، تمرکز اطلاعات بیماری های عفونی به منظور ایجاد زمینه مساعد جهت سیاست گذاریهای کلان تحقیقاتی در سطح ملی، و اشاعه فرهنگ استفاده از اطلاعات به عنوان مبنایی برای تحقیق، سیاستگذاری، برنامه ریزی و اجرا می باشد.

امید است این بانک اطلاعاتی بتواند علاوه بر تامین هدف ذکر شده مورد استفاده محققین قرار گرفته و سهمی در گسترش هرچه بیشتر تحقیقات بیماری های عفونی و گرمسیری را فراهم کند.

عفونت های مرتبط با جراحی یا تروما و اکتوپارازیت ها با ۱/۷ و ۱ درصد کمترین سهم مستندات را دارند.

جدول ۱- خلاصه فراوانی و توزیع منابع و مستندات بیماری های

عفونی، گرمسیری و انگلی بر حسب موضوع

مقاله انگلیسی	مقاله فارسی	کنگره	جمع	پایان نامه	طرح مصوب
۱۶۸	۳۵۴	۷۴۹	۱۲۷۱	۱۲۹	۱۶۱
۴۰	۵۴	۱۳۴	۲۲۸	۱۵	۳۴
۱۶	۲۱	۷۲	۱۰۹	۸	۱۷
۲۲	۲۶	۹۶	۱۴۴	۱۴	۱۶
۹۰	۲۵۳	۴۴۷	۷۹۰	۱۰۲	۹۴
۵۶	۷۷	۱۸۰	۳۱۳	۲۲	۲۲
۹۹	۱۹۰	۴۳۵	۷۲۴	۴۳	۱۰۸
۴۵	۹۳	۲۰۳	۳۴۱	۲۶	۷۵
۱۴	۳۵	۱۲۴	۱۷۳	۲	۶
۴۰	۶۲	۱۰۸	۲۱۰	۱۵	۲۷
۳۴	۱۸	۱۰۷	۱۵۹	۳	۶
۸۵	۳۱	۲۳۳	۳۴۹	۱۱	۱۸
۳۱	۷	۷۳	۱۱۱	۳	۷
۵۲	۷	۱۲۶	۱۸۵	۵	۷
۲	۱۷	۳۴	۵۳	۳	۴
۳۱	۲۵	۱۵۴	۳۱۰	۷	۱۰
۱۳	۷	۵۶	۷۶	۳	۳
۱۸	۱۸	۹۸	۱۳۴	۵	۸
۲	۱۱	۲۱	۳۴	۰	۲
۳	۳۱	۱۲۰	۱۵۴	۱۴	۳
۱۸	۲۸	۶۷	۱۱۳	۳۱	۱۵
۶	۱۱	۴۳	۶۰	۳	۲
۸	۲۲	۵۵	۸۵	۱۶	۱۸
۵۱۰	۷۹۸	۲۱۶۴	۳۴۷۲	۲۸۹	۳۶۷

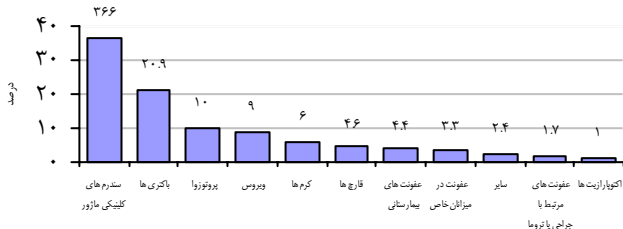
بیشترین تعداد مقالات با ۱۲۹۱ (۳۷/۲٪) مقاله به ترتیب مربوط به ۷ بیماری سل (۳۴۱ مقاله)، هپاتیت B و C (۳۲۸ مقاله)، لیشمانیوز (۱۸۵ مقاله)، بروسلوز (۱۷۳ مقاله)، HIV/AIDS (۱۴۴ مقاله)، مالاریا (۱۱۱ مقاله) و هپاتیت C (۱۰۹ مقاله) می باشد. ولی در مجموع هپاتیت ها با ۳۵۶ مقاله رتبه اول تعداد مقالات یافت شده را تشکیل می دهد. در مقابل ۶۲ (۴/۳٪) بیماری دارای کمتر از ۱۰ مقاله می باشد.

بیشترین مقاله انگلیسی به ترتیب مربوط به ۳ بیماری لیشمانیوز (۵۲ مقاله)، سل (۴۵ مقاله) و هپاتیت B و D (۴۰ مقاله) می باشد. بیشترین مقاله فارسی به ترتیب مربوط به ۳ بیماری سل (۹۳ مقاله)، هپاتیت B و D (۵۴ مقاله) و بروسلوز (۳۵ مقاله) می باشد.

بیشترین خلاصه مقاله ارائه شده در کنگره ها به ترتیب مربوط به ۴ بیماری سل (۲۰۳ مقاله)، هپاتیت B و D (۱۳۴ مقاله)، لیشمانیوز (۱۲۶ مقاله) و بروسلوز (۱۲۴ مقاله) می باشد.

جدول ۱ خلاصه ای از کل مستندات را بر حسب موضوعات کلی و نوع سند نشان می دهد. همان طور که دیده می شود از بین ۳۴۷۲ مقاله یافت شده ۳۱۶۴ (۹۱/۳٪) مقاله مربوط به خلاصه مقالات ارائه شده در کنگره ها و سمینار های داخل کشور است. تعداد ۱۳۰۸ (۳۷/۷٪) مقاله نیز مربوط به مقالات چاپ شده در مجلات علمی پژوهشی است که از این تعداد ۵۱۰ (۳۹٪) مربوط به مقالات انگلیسی زبان و ۷۹۸ (۶۱٪) مقالات فارسی می باشد.

نمودار شماره ۱ توزیع مستندات را بر حسب موضوعات کلی و نوع سند نشان می دهد. همانطور که دیده می شود سندرم های کلینیکی ماژور و باکتری ها و پروتوزوا به ترتیب با ۳۶/۶، ۲۰/۹ و ۱۰ درصد بیشترین سهم مستندات و

نمودار شماره ۱ - توزیع مستندات بیماری های عفونی، گرمسیری و انگلی بر حسب موضوع

بحث

بانک اطلاعاتی مستندات مربوط به بیماری های عفونی، گرمسیری و انگلی شامل ۵۱۰ (۱۴/۷٪) مقاله انگلیسی، ۷۹۸ (۲۳٪) مقاله فارسی، ۲۱۶۴ (۶۲/۳٪) خلاصه مقاله ارائه شده در کنگره های بیماری های عفونی، گرمسیری و انگلی، ۲۸۹ طرح پژوهشی مصوب دانشگاه و ۳۶۷ پایان نامه دستکاری و دوره پزشکی عمومی انجام شده در دانشگاه در پنج سال گذشته (۸۴-۱۳۸۰) می شود؛ در کل این بانک ۴۱۲۸ سند را شامل می شود. هرچند سعی شده است تا حد امکان این مستندات اطلاعاتی جامع و کامل باشد، ولی شاید مواردی نیز وجود داشته باشد که ما نتوانسته باشیم به علت محدودیت های عیدیه موجود بعضی از مستندات را پیدا کنیم. به هر حال به نظر می رسد که این منابع بتوانند تصویر تخمینی صحیحی از مستندات مربوط به بیماری های عفونی، گرمسیری و انگلی را نشان بدهد. تا بتوان بر اساس آن وضعیت موجود را تعیین نموده و اولویت های تحقیقاتی مربوط به بیماری های عفونی، گرمسیری و انگلی را مشخص نمود. انتظار می رود به طور مثال وقتی که یک همکار می خواهد برای یک عنوان پژوهشی پیشنهاد شده مربوط به آسکاریس امتیاز بدهد، منابع جمع آوری شده مربوط به موضوع، یک تصویر کلی از بار بیماری و سهم آن در سلامت، بار بیماری در بین بیماری های عفونی، گرمسیری و انگلی، فراوانی بیماری و عوارض، شدت، روند و فوریت آن در کشور و جمعیت تحت پوشش دانشگاه و میزان مطابقت با اولویت های اعلام شده ملی را ارائه دهد. تا امتیاز دهندگان عناوین پژوهشی با تکیه بر اطلاعات صحیح و یکسان بتوانند بدون تورش، امتیاز مناسب را تخصیص دهند. این بانک اطلاعاتی در مقایسه با مجموعه بانک های مقالات موجود دارای یک مزیت است. این مزیت فراهم شدن تمام مستندات یک موضوع شامل مقالات مجلات، خلاصه مقالات ارائه شده در کنگره ها، طرح های پژوهشی مصوب و پایان نامه های انجام شده در دانشگاه است، در حالی که بانک های مقالات موجود فقط بخشی از مقالات مجلات را نمایه سازی کرده اند. شاید اولین گام ها برای نمایه سازی مقالات داخل کشور تهیه فهرست مقالات علوم پزشکی کشور به همت دکتر فریدون عزیزی باشد که مجموعه عناوین، نویسندگان و نام و مشخصات مجله را از سال ۱۳۸۵ تا ۱۳۷۲ را در یک جلد فراهم نمود (۲۵). سپس مقالات ۷۸-۱۳۷۲ را بصورت CD عرضه کرد (۲۶). هر چند در سال های اخیر چهار موسسه تلاش هائی در جهت نمایه سازی مقالات انجام داده اند ولی حاصل عملکرد آنها به اندازه ای نیست که اهداف، به ویژه دسترسی به کلیه مستندات و مقالات در حیطه بیماری های عفونی، گرمسیری و انگلی منتشر شده در ۵ سال پیش، را به منظور تحلیل وضعیت موجود و آگاهی از طرح های انجام شده تأمین

بانک دیگری نیز در کشور وجود دارد که مبادرت به جمع آوری مقالات منتشر شده در مجلات نموده اند: یکی مقالات علوم و صنایع غذایی ارائه شده در مجله های علمی پژوهشی و مجامع دانشگاهی کشور به صورت مکتوب است که در سال ۱۳۷۷ منتشر شده است (۲۷). بانک اطلاعاتی الکترونیکی مقالات تغذیه به مدت کوتاهی در سایت مرکز ملی تحقیقات علوم پزشکی کشور قابل دسترس بود که با انحلال آن مرکز دیگر دسترسی وجود ندارد. دیگری بانک مقالات پژوهشی بهداشت روان کشور است که مقالات رشته های روانپزشکی، روانشناسی و علوم عصب پایه کشور (داخلی و خارجی) را از سال ۱۳۸۳ نمایه می کند. تعداد مقالات این بانک بیش از ۴۰۰۰ مقاله است (۲۸). این بانک اطلاعاتی نیز در سایت مرکز ملی تحقیقات علوم پزشکی کشور قابل دسترس بود که با انحلال آن مرکز به نظر می رسد دیگر دسترسی Online وجود نداشته باشد.

یکی از محدودیت های اجرای این طرح، یافتن عناوین مستندات و پیدا کردن خلاصه آنها بود. فقدان یک نظام جمع آوری منابع و فقدان مسئولیت لازم برای نگهداری مجلات فارسی و خلاصه مقالات کنگره ها در کتابخانه ها از مشکلات عدیده این تحقیق بود. جستجو در موتور های جستجوگر فارسی که فاقد امکان جستجو بر حسب موضوع بوده و نبود سیاست مدونی در مورد حروف فارسی از مشکلات عمده دیگر بود. به طور مثال در جستجو دو کلمه آدنو ویروس، تعداد مقالات بازیافتی وقتی که بین کلمه "ادنو" و کلمه "ویروس" فاصله وجود داشته باشد یا اینکه بدون فاصله نوشته شده باشند متفاوت است، مشکل حرف "ی" یک مشکل قدیمی است که همچنان وجود دارد. مسئله دیگر همپوشانی بین سه موتور جستجوگر فارسی مورد استفاده این تحقیق بود.

توصیه و پیشنهادات

توصیه می شود با حمایت و پشتیبانی از یکی از موتور های جستجوگر مقالات فارسی، شاهد پایان یافتن این همه هرج و مرج در بازیابی مستندات باشیم. همچنین به مستندات فارسی نیز همانند مستندات انگلیسی اهمیت قائل باشیم و با نگهداری مسئولانه آنها بتوانیم در موقع نیاز به آنها دسترسی پیدا کنیم. تا رسیدن به شرایط مطلوب فوق الذکر، توصیه می شود بانک اطلاعاتی حاضر به صورت الکترونیکی در آورده شده و در کامپیوترهای مرکز تحقیقات بیماریهای عفونی و گرمسیری و Website آن گذاشته شود تا امکان دسترسی Online و Offline به مستندات فراهم گردد. می توان این بانک را با بروز کردن آن به منبع قابل اعتمادی برای استفاده اساتید، متخصصین و دستیاران بیماری های عفونی و گرمسیری تبدیل کرد.

تشکر و قدردانی

وظیفه خود می دانیم که از جناب آقای دکتر سیروس مومن زاده، جناب آقای دکتر محمد رضا سیف الهی، جناب آقای دکتر امیرعلی فریدونفر، سرکار خانم دکتر مریم تهرانچی، سرکار خانم دکتر فاطمه امیدی فر، سرکار خانم دکتر نرگس مظلومی، سرکار خانم آزاده اشرفی، جناب آقای فرخ سلیمی، سرکار خانم مانده رودباری، سرکار خانم فاطمه قربانی، جناب آقای سید وحید طباطبائی، سرکار خانم فاطمه جهانی و سرکار خانم مریم

بانک اطلاعاتی وب سایت Iranmedex با امکاناتی نظیر جستجوی ساده، جستجوی پیشرفته، ارائه فهرست مجلات، و امکان نمایش نتایج به صورت- های مختلف، کلیه مقالات چاپ شده بعد از سال ۱۳۶۱ در مجلات ایرانی حوزه علوم پزشکی و حوزه های مرتبط را در بر گرفته است. این شرکت توانسته است تا کنون (بهمن ۱۳۸۵) ۲۸۰۰۰ مقاله مجلات علوم پزشکی ایران را نمایه سازی نماید که به حدود ۴۵٪ آنها امکان دسترسی تمام متن مقالات وجود دارد. استفاده از امکانات این بانک تا حد عنوان و نویسنده رایگان است ولی برای سایر امکانات یا باید به صورت فردی هزینه پرداخت نمود یا اینکه دانشگاه ها، سازمان ها و مراکز تحقیقاتی باید با پرداخت هزینه اشتراک، آن را در اختیار کاربران خود قرار دهند. Iranmedex هر چند در ابتدا مورد بی مهری دانشگاه ها قرار داشت ولی در حال حاضر حدود ۳۰ دانشگاه علوم پزشکی طرف قرارداد هستند (۳). شرکت خصوصی دیگر Parsmedline است که به علت افت و خیز های زیاد چندان کاربردی نمی باشد (۴). سایت Magiran به فهرست بندی کلیه مجلات در ایران می پردازد که امکانات اندکی در مورد دسترسی به تعدادی معدودی از مجلات پزشکی دارد (۵).

مرکز ملی تحقیقات علوم پزشکی کشور در سال ۱۳۸۴ اقدام به راه اندازی بانک اطلاعاتی مقالات علوم پزشکی ایران نمود ولی متأسفانه پس از مدت کوتاهی با انحلال مرکز Server مرکز نیز از کار افتاد (۳).

اما جهاد دانشگاهی در تاریخ ۱۶ مرداد ۱۳۸۳ اقدام به افتتاح مرکز اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی نمود. اهداف تاسیس این مرکز ترویج و اشاعه اطلاعات علمی، گسترش و ارتقاء خدمات اطلاع رسانی به محققان، سرعت بخشیدن به کاوش های علمی و افزایش اثر بخشی تحقیقات در کشور ذکر شده است. مرکز اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی اقدام به نمایه سازی مقالات نوشته شده در مجلات علمی پژوهشی کشور نموده است. هر چند حوزه فعالیت آن مرکز اختصاص به علوم پزشکی ندارد ولی حدود ۹۰٪ مجلات معتبر داخل کشور را پوشش می دهد. این بانک اطلاعاتی تا بهمن ۱۳۸۵ توانسته است در مجموع حدود پنجاه هزار مقاله (در همه حوزه های علمی) را نمایه سازی کند که امکان دسترسی به حدود ۲۰٪ از مقالات تمام متن در آن وجود دارد (۶). چند خصوصیت این مرکز را از بقیه متمایز کرده است: ۱- هدف گذاری مناسب که شواهد فعالیت کوتاه آن در مقایسه با بانک های اطلاعاتی دیگر موبد آن است ۲- دسترسی به امکانات مالی و توانائی ارتباطی از موضع رسمی برای پیشبرد اهداف ۳- شروع نمایه سازی از مجلات ۱۳۸۲ به بعد ۴- رایگان بودن تمام امکانات سایت ۵- تلاش در ارائه سایر خدمات مربوط به نمایه سازی مانند Impact Factor مجلات. این خصوصیت ها موجب شده است که با پیشرفت سریع و مداوم در آینده نزدیک شاهد بهبود، روزآمدی و جامعیت اطلاعات باشیم. لازم به ذکر است که در زمان تصویب مطالعه حاضر مرکز اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی هنوز تاسیس نشده بود.

با تمام این امکاناتی که در حال حاضر در دسترس می باشد و در مقایسه با ۳ سال قبل این اقدامات یک گام رو به پیش محسوب می شود ولی هنوز فاصله زیادی تا وضعیت در حد بانک های اطلاعاتی نظیر مدلاین وجود دارد. یک مشکل بزرگ کار کردن با حروف فارسی است که امکان جستجو دقیق را فراهم نمی کند.

REFERENCES

۱. فهرست مجلات دارای رتبه علمی - پژوهشی. کمیسیون نشریات علوم پزشکی کشور. <http://www.hbi.ir>
۲. موسسه تحقیق و توسعه پژوهشگران سلامت. راهنمای مقالات پزشکی ایران. www.iranmedex.com
۳. مرکز ملی تحقیقات علوم پزشکی کشور. www.nrcms.ir غیر قابل دسترس
۴. www.parsmedline.com
۵. بانک اطلاعات نشریات کشور. www.magiran.com
۶. پایگاه اطلاعات علمی. جهاد دانشگاهی. www.sid.ir
7. World Health Organization: International Statistical classification of Diseases and Related Health Problems. Tenth Revision; Volume 1, World Health Organization; Geneva, 1993, P-30.
8. www.pubmed.gov
9. www.scopus.com
۱۰. مجله بیماریهای عفونی و گرمسیری. انجمن متخصصین بیماریهای عفونی و گرمسیری ایران. ۱۳۸۰ تا ۱۳۸۴.
۱۱. پژوهش در پزشکی مجله پژوهشی دانشکده پزشکی. دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی شهید بهشتی. سال ۱۳۸۰ تا ۱۳۸۴.
۱۲. پژوهنده. مجله پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی شهید بهشتی. سال ۱۳۸۰ تا ۱۳۸۴.
۱۳. چکیده مقالات نهمین کنگره بیماریهای عفونی و گرمسیری ایران ۲۵ تا ۲۹ دی ۱۳۷۹. انجمن متخصصین بیماریهای عفونی و گرمسیری ایران. ۱۳۷۹.
۱۴. چکیده مقالات دهمین کنگره بیماریهای عفونی و گرمسیری ایران ۱۵ تا ۱۹ دی ۱۳۸۰. انجمن متخصصین بیماریهای عفونی و گرمسیری ایران. ۱۳۸۰.
۱۵. چکیده مقالات یازدهمین کنگره بیماریهای عفونی و گرمسیری ایران ۹ تا ۱۳ اسفند ۱۳۸۱. انجمن متخصصین بیماریهای عفونی و گرمسیری ایران. ۱۳۸۱.
۱۶. چکیده مقالات دوازدهمین کنگره بیماریهای عفونی و گرمسیری ایران ۲۷ دی تا ۱ بهمن ۱۳۸۲. انجمن متخصصین بیماریهای عفونی و گرمسیری ایران. ۱۳۸۲.
۱۷. چکیده مقالات سیزدهمین کنگره بیماریهای عفونی و گرمسیری ایران ۲۱ تا ۲۵ آذر ۱۳۸۳. انجمن متخصصین بیماریهای عفونی و گرمسیری ایران. ۱۳۸۳.

۱۸. چکیده مقالات چهاردهمین کنگره بیماریهای عفونی و گرمسیری ایران ۲۶ تا ۳۰ آذر ۱۳۸۴. انجمن متخصصین بیماریهای عفونی و گرمسیری ایران. ۱۳۸۴.

فصلنامه بیماری های عفونی و گرمسیری ، سال دوازدهم ، شماره ۳۷
بانک اطلاعاتی مستندات بیماریهای عفونی و گرمسیری

۳۴

۱۹. خلاصه مقالات ارائه شده در همایش سراسری بروسوز. ۱۴ و ۱۵ تیر ۱۳۸۴. معاونت پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی و مرکز تحقیقات بیماریهای عفونی و گرمسیری دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی. ۱۳۸۴

۲۰. خلاصه مقالات پنجمین همایش سراسری بیماریهای انگلی ایران ۲۴ تا ۲۶ آبان ۱۳۸۴. انجمن متخصصین بیماریهای عفونی و گرمسیری ایران. ۱۳۸۴.

۲۱. چکیده مقالات دومین کنگره ویروس شناسی ایران ۲۴ تا ۲۶ بهمن ۱۳۸۲.

۲۲. خلاصه مقالات دومین کنگره بین المللی بیماری های ریوی، مراقبت های ویژه و سل.

23. Gerald L. Mandell, John E. Bennett, and Raphael Dolin, editors. Principles and Practice of Infectious Diseases. 6th edition, Churchill Livingstone, 2004.

24. Dennis L. Kasper, Eugene Braunwald, Anthony Fauci, and Stephen Hauser, editors. Harrison's Principles of Internal Medicine. 16th Edition, McGraw-Hill Professional, 2004.

۲۵. عزیزی فریدون. فهرست مقالات علوم پزشکی کشور ۷۲-۱۳۵۸. مرکز تحقیقات غدد درون ریز. دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی شهید بهشتی. ۱۳۷۴.

۲۶. عزیزی فریدون. CD مقالات علوم پزشکی کشور ۷۸-۱۳۷۳. مرکز تحقیقات غدد درون ریز. دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی شهید بهشتی.

۲۷. زندی پروین، خوش طینت خدیجه و لولاگر فهیمه. مقالات علوم و صنایع غذایی ارائه شده در مجله های علمی پژوهشی و مجامع دانشگاهی کشور. پژوهش در پزشکی ۱۳۷۷. سال ۲۲ شماره ۴، صفحات ۴۴ تا ۵۷.

۲۸. رحیمی موقر آفرین، محمدی محمد رضا، ایزدیان اله، منصوری نغمه و شریف ونداد. بانک مقالات پژوهشی بهداشت روان کشور. فصلنامه علمی پژوهشی رفاه اجتماعی، سال چهارم، شماره ۱۴، صفحات ۲۴۸ تا ۲۵۳.